

Мулоҳаза

Хар бир жамятининг тараққиёт йўлида баъзи бир иллатлар ҳам мавжуд бўлади. Матбуот воситалари эса мудом жамят тараққиётга хизмат қилиб, иллатларга аёвсиз кураш олиб борган. Бу борада фельетон жанри, айниқса, катта рол уйнаган.

Юсупов, Аббос Муҳитдин, Воси Маҳкамов, Анвар Муқимов, Шароф Убайдуллаев сингари унлаб ижодкорлар коммунистик партиянинггина эмас, балки халқнинг, адолатнинг ўткир куроли бўлиб қалам тебратишига муваффақ бўлдилар.

Ахир фельетон жанри икки юз йилдан буён матбуот саҳифаларидан тўшмай келаётган бўлса-ю, негадир кейинги пайтларда бунга аҳамият бермай қўйилгани, нахотки газета-журнал муҳаррирларини ўйлантирмаётган, ташвишлантирмаётган бўлса?

16 йиллик дйрилиқдан кейинги кўргулик

Отам озодликка чиқди, лекин оиламизнинг хурсандчилиги кўпга татимади.

Тақдир

Аллоҳга беадад шукрим, замонамиз тинч ва осойишта. Мамлакатимизда 1998 йилнинг "Оила йили", жорий йилнинг эса "Аёллар йили" деб эълон қилингани ниҳоятда ажойиб иш бўлди. Дарҳақиқат, аёл борки, олам мунаввар! Аёлнинг оиладаги ўрни, оиланинг эса жамятдаги ўрни канчалик муҳимлигини ҳаммамиз биламиз ва юракдан ҳис этамиз.

Қаҳқатан ҳам шундай бўлиши керакдир. Афсуски, бу масаланинг бошқа томони ҳам бор, албатта. Инсон жазо ўташ жойларидан ким бўлиб чиқади? Яхшими ёки ёмонми? Уларнинг аксарияти оила қуришган. Жазони ўташ даврида қилмишига пушаймон бўлиб, озодликка чиққандан сўнг бирор жойда ишлаб, тинчгина оиласи билан яшашни режалаштирганлар нечта. Афсуски, уларнинг бу режалари амалга ошмайди.

Бобур РАШИДОВ

Ўйлайсизми? "Келажак ёшлар кўлида", "Келажак авлод учун" деб айтилган сўзлар, айниқса, ёшларда ватанпарварлик туйғусини юксалтиради. Оғир аҳволда тушган бундай оилалардаги фарзандлар соғлом, баркамол, етук бўлиб ўсишига имонингиз қомилми?

МАТБУОТ ДАВРИНИНГ НОВАТОРЛАРИ

Фельетончи... ўн йил бурунги газетадан топ

топди ва халқ эътиборига тушди. Тўғри, ўша даврдаги фельетонларда шўро тўзуми, унинг бирёклама қизил мафқураси ва қатагон даври шафқатсизликлари тўла акс этмаган. Асосан жамятдаги маънавий муаммоларга аёвсиз фош этилган ва бу билан жамят тараққиётга озми-кўпми ҳисса қўшилган.

Узбек фельетончилигининг ривожланишига муносиб ҳисса қўшган адиблардан Абдулла Қодирий, Ғоли Юнус, Ҳусайн Шамс, Абдулла Авлонийдек унлаб фельетончиларнинг овозлари ўтирилди. Чунки улар ўз фельетонларида халқни зулдукдек сўриб, итдек талаётган бой-бойваччалар, порахўр амалдорларнинг қирқдорларини фош этиб, адолатли жамят қуриш гоёсини олға сура бошлаган эдилар.

Раҳматини оламиз, ҳам... уларни яхшироқ ишлашга руҳлантираемиз", деб иссиқ жойларини совутгилари келмаса кераки, фельетон ёзувчиларни редакцияларига йўлатмайдилар. Бундан келиб чиқадиган хулоса шунки, ҳозирги бош муҳаррирлар, афтидан, ўғри, мутаҳкам, порахўр, қўшиб ёзувчи ва қўзғуваччи, халқ, давлат мулкани талон-торож қилувчиларнинг мушугини "пишти" дегилари келмаётганга ўхшайди.

оғирлашади ва жамят тараққиётини инкирозга юз тутта бошлайди. "Тўртинчи ҳокимият" деб аталаётган газета-журнал ходимлари ва раҳбарлари кишилар орасидаги бундай "касалик"нинг олдини олмоғи, бунинг учун ўз саҳифаларида танқидий мақола, фельетонларга кенг йўл ажратмоғи лозим. Ахир қизил империянинг инкирозга юз тутуши сабабларидан бири ҳам порахўрлик, қўзғуваччилик, ҳаромхўрлик эканини тарих исботлаб берди-ку!

ТАХРИРИЯТДАН: Ҳар бир даврнинг ўз жанри бўлади, дейишади.

Албатта, шўро замонасининг ваҳимали, Шахсни ер билан битта қилиб, тупроққа қоритиб, айбдорни салкам отува ҳукми қилиб ташлайдиган фельетонларни ўқиб-ўрганиб юрган муҳлис учун бугунги матбуотда яқраганлик устувордек туюлар. Аммо, очигига қўқанда, бу жараёни ҳам демократиянинг бир унсури сифатида тушунасак бўлар. Зеро, адолатли, демократик жамятда Инсонга муносабат ҳам ўзгача бўлади. Ва шу нуқтаи назардан қарасак, бугунги матбуотдаги танқидий чиқишларда Шахсга нисбатан бўлган инсонпарвар муносабатни англамоқ жоиздир.

Маҳмуд ИБРОҲИМОВ, фельетончи-журналист

ЎЗГАРТИРИПСИНУ, ЛЕКИН...

"Қонуни ўзгартириш... мумкин" ("Хуррият", 14 апрель)

Юридик фанлар номзода Мавжуда Ражабова "Хуррият"нинг шу 1999 йил 14-20 апрель сониде чоп этилган "Қонуни ўзгартириш... мумкин" деб номланган мақоласида ҳар бир қилмиш қонун талаби билан ўлчанса, деган гоёни ўртага ташлади. Айни чоқда 16 февраль муҳабби воқеаларини назарда тутган ҳолда жиноятларни содир этган гуруҳ аъзолари билан бирга уларнинг ота-оналари ҳам жавоб бериши керак, деган нуқтаи назарга мувофиқ, Ўзбекистон республикаси "Жиноят кодекси" та "Ўзгартиришлар қиритишни тақлиф қилади. Сўнгра ҳозирги ҳолатда рўй бераётган воқеалар ҳам бунга асос бераётганини таъкидлайди. Майли, шундай бўла қолсин, дейлик. Лекин нилсалор қачон, қандай мақсадга мувофиқ ўзгартирилса, адолати ҳақиқат қолсаб қозонади - ҳамма гап ана шунда.

воқеаларига боғлиқ ҳолда бир қанча ота-оналар йўлдан адашган фарзандлари билан Президентимиз даъватига мувофиқ тавабозор қилиб, афв этилгани, кечирилгани, жавобгарликка тортилганини ўша одамийликнинг амалда намоеён бўлишидир. Тўғри, телекран қоршисида айрим ота-оналар фарзандлари билан бирга кечирми сўраганларида ҳаддан ташқари ҳаёжонлангани, эҳтиросга берилиб кетганини қобул қилиш, агар болаларим ноқўя, гуноҳ ишларга арашасанлар, ўзим бўйинни узиб ташлайман, дейишгача бориб етдиларки, бу бир жиҳатдан уларнинг ўз ҳаққи-ҳуқуқларини, иккинчи томондан, мавжуд қонунларнинг демократик ёки нодемократик мазмунига эга ёхуд эга эмаслигини чуқур англаб етмагани билан, изоҳланса керак.

ДУО ОЛАМБ ЯЧЛАЙЛИК

"Бахтининг қалити ўзимизда", "Хуррият", 1999 йил 14 апрель

Журналист Ш.Тожиддин ўғлининг "Хуррият"нинг ўтган сониде босилган мақоласи баъзи бир фикрлар билан ўртоқлашиш имконини берди. Аввало, мақоладаги "Оғир меҳнат, ақлий имкониятларни ишга солиб қийналгандан кўра, қиморда мўмайгина пул ютиб олиш кимга ёқмайди дейсиз?" гапи хусусида. Қизиқ, бу гап тепса тебранмас, лоқайдлик каби бир қатор салбий хислатларга барҳам беришга даъват қилаётган муаллифнинг мақолада айтмоқчи бўлган фикрларини бутунлай ювиб юборибди-ку. Наҳотки, қиморда ютиб олиш шунчалик ёқимли бўлса? Бунинг устига, гап ёшлар ва уларни устриши масаласига қаратилган бўлса-ю, бу каби нотўғри фикрни бахт билан боғлаб ўтирилса.

ёшларнинг ишдан ташқари юмушлари шу қадар кўпимидики, чарчаб қолиб, "эрта азонда туришга қийналса". Биз бу ўринда азонлаб туришининг инсон ҳаётига нечоғли фойда эканини қайта-қайта эслатиб ўтмоқчи эмасмиз. Фақат, эрта туриш - бу улуг ризқнинг гарови, саломатлик манбаи эканини ёшларимиз унутмасинлар. Умуман, кунни, масалан, фажр ибодати, ундан сўнг жисмоний тарбия билан бошлаш кишига қандай тетиқлик бағишлаганини ҳисобга олмоқ керак.

Иккинчи томондан, ёшларга "қуннинг ўтишини кутиб ўтирадиган" ишлардан тезроқ кутулинг, дея маслаҳат берган бўлардим. Биз, мисол учун, шанба, ҳатто баъзан яқшанба кунлари ҳам ишлаймиз. Табиийки, шахсан мен бундан норози эмасман. Вақтинг борида ўзимизни ишга, малакага, илмга, кўникмага ўргатиб олмасак, қачон соғлом маданиятли жамят

қурамимиз? Мен кўп талаба ёшларни биламанки, улар ўзлари эгаллаётган соҳани-да чуқурроқ ўрганиш тараддуиде эмаслар. Лекин шундай серғайрат ёшларни кўрдимки, улар ҳам ўқиб, ҳам ишлаб, ҳам ижодий фаолият билан шуғулланадилар. Атрофимиздаги иқтидорли тенгдошимизни қўриб, ҳавас қилишга қиламиз-у, ўзимизни фаоллаштиришга ҳаракат қилмаймиз. Шундоқ өнимиздаги ўртоғимиз 3-4 хорижий тилларни пул ўлаб бўлса ҳам ўрганиб олса-ю, кўпчилигимиз оғзимизни очиб тураверамиз. Дарвоқе, тил ҳақида. Истардимки, ёшларимиз албатта ақали битта хорижий тилни ўрганишни ўзларига мажбурият қилиб қўйсалар. Бу, айниқса, журналист бўлмоқчи бўлган ёки ўзини журналист деб юрган ёшларга фақат фойда бўлур эди.

Муносабат

Муносабат

М.Арынов фотоси

Имтиҳон яқин...

Аъзамжон ОБИДОВ

тадбирли кишилардан маслаҳат олсалар бўлади. "Яхшиликни юзи очик кишилардан кутинг" деган ҳадисни ёдда тутмоқ ҳаммиша фойдалидир. Энг аввалги масала иш ўринларини яратиш эканлиги тақрор-тақрор айтиляпти-ю, негадир силжиш оз. Ўқигша қиролмаган ёки иш топқилмай юрган кўпчилик вилоятдаги ёшларнинг дала ишига шўнғиб кетаётганини ҳам ўйлаб қўриқ керак, албатта. Бу борада жойлардаги ёшлар ташкилотларининг фаолияти нечун сезилмайди?

